

Anne Frank Cantate

Handleiding

*Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo*

De Anne Frank Cantate van de Nederlandse componist Hans Kox maakt deel uit van een oorlogsdrieluik dat de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog muzikaal verklankt en daardoor doet herdenken. Om ook jongeren kennis te laten maken met de cantate, de componist en de boodschap van de compositie is op initiatief van de stichting Hans Kox dit educatieve programma ontwikkeld. Het is een interactieve website waar iedereen naar eigen belangstelling en niveau kennis kan maken met deze bijzondere compositie.

Doelgroep

Het materiaal is primair ontwikkeld voor leerlingen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs. Het materiaal sluit aan bij het curriculum van de kunstvakken en muziek in het bijzonder. Een groot deel van de informatie en alle opdrachten kennen een vmbo variant en een havo/vwo variant.

Doelstelling

De centrale doelstelling van het educatieve project is dat jongeren/leerlingen door middel van muziek betrokken worden bij de herdenking van de Tweede Wereldoorlog. Deze betrokkenheid draagt bij aan de belangstelling voor de gebeurtenissen van toen en inspireert tot het maken en uitvoeren van eigen uitingen in woord, beeld en klank. Hierin staat de koppeling naar het heden centraal. Wat maatschappelijke ontwikkelingen op dit moment als het gaat om onderwerpen als discriminatie, verdrukking en vervolging? Hoe kijken de leerlingen daar tegenaan?

Naast het doel om leerlingen middels muziek te laten herdenken en nadenken over vervolging en onderdrukking, maken de leerlingen kennis met de componist en de muzikale aspecten van de Anne Frank Cantate. Hans Kox vertelt over zijn werkwijze en motivaties. Aan de hand van de Anne Frank Cantate worden allerlei muzikale begrippen uitgelegd. Met behulp van verschillende interactieve oefeningen kunnen de leerlingen structuren en principes in de muziek ervaren en ermee experimenteren.

Tijdsinvestering

De minimumvariant is 1 lesuur. Daarin kunnen leerlingen een deel van de website bekijken en zo een indruk krijgen van het stuk, de componist en de boodschap. Indien u meer tijd wilt investeren, kunt u in een voorbereidende les aandacht aan het stuk besteden en de leerlingen vervolgens 1 à 2 uren met de website laten werken, waarna ze een opdracht kunnen kiezen. U kunt de serie dan afsluiten met presentaties voor de groep. Het materiaal is geschikt om in projectvorm op een dag of een dagdeel te behandelen.

Anne Frank Cantate

Handleiding

Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo

Curriculum

Met dit lesmateriaal leren de leerlingen de Anne Frank Cantate kennen. De leerlingen nemen via de teksten en de muziek actief deel aan de herdenking. Ze leren verbanden te leggen tussen tekst en muziek en kunnen de teksten in een historisch perspectief plaatsen. Ze leren hun individuele indrukken te verwoorden en te beargumenteren.

De opdrachten stellen de leerlingen in staat hun ervaringen te verwerken in eigen 'kunstwerken'. Met het doorlopen van een eigen creatief proces krijgen ze inzicht in de werkwijze en beweegredenen van de componist.

Het materiaal sluit aan bij de volgende eindtermen:

Vmbo:

Kunstvakken 1

- CKV/K/3 Culturele activiteiten
- CKV/K/4 Reflectie en kunstdossier

Muziek

- MU/K/7 Beluisteren
- MU/K/8 Muziek en maatschappij
- MU/K/9 Muziek en andere kunsten
- MU/V/1 Eindopdracht

Havo/vwo:

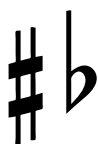
Kunst (algemeen)

- A Vaardigheden
- B1 Kunst en religie, levensbeschouwing
- B3 Kunstenaar en opdrachtgever; politieke en economische macht

Kunst (muziek)

- A1 Waarnemen en weten
- A2 Analyseren in interpreteren
- A3 Muziek en Cultuur
- B1 Zingen en spelen
- B2 Improviseren en componeren

Anne Frank Cantate

Handleiding

*Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo*

Concertbezoek

Het materiaal kan uitstekend benut worden als voorbereiding op een concertbezoek. Met name op de uitvoering van de Anne Frank Cantate op 4 mei 2015 in het Concertgebouw te Amsterdam, in aansluiting op de nationale dodenherdenking. Leerlingen tot 18 jaar kunnen het concert gratis bezoeken. Zie voor meer informatie: www.4meiconcert.nl. De opdrachten en inzichten zijn ook bruikbaar als voorbereiding op andere (klassieke) concerten.

Muziek

Via de onderdelen in 'Ontdek de cantate' zijn diverse fragmenten te beluisteren. Via YouTube zijn ook diverse uitvoeringen van de gehele Anne Frank Cantate te beluisteren.

Opdrachten

De site bestaat uit twee hoofdonderdelen:

- Ontdek de cantate (onder het kopje Cantate).
- Overige opdrachten.

Ontdek de cantate

Hier kunnen leerlingen individueel of in groepjes aan de slag met de vier verschillende delen van de cantate. Door middel van een combinatie van informatie en interactieve verwerkingsvormen leren leerlingen de cantate kennen.

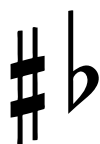
Dit gedeelte van de website is onderverdeeld in de vier delen van de Anne Frank Cantate:

- Introductie
- Pars I Nox
- Pars II Mors
- Pars III Lux

Per deel wordt ingezoomd op de klank, woord (gebruik) en de structuur. Dit zijn de invalshoeken van waaruit de leerlingen het stuk kunnen bestuderen. De inhoud bestaat uit teksten, beelden, luisterfragmenten, videofragmenten en interactieve opdrachten.

Het is mogelijk de leerlingen vrij te laten in de weg die ze op de site bewandelen, maar u kunt ze uiteraard ook een opdracht meegeven. U kunt de leerlingen de opdracht geven één van de vier delen te bestuderen, maar het is ook mogelijk om van elk deel een specifiek aspect te bestuderen. Dus vanuit alle delen het thema 'woord' (tekstgebruik), 'klank' of 'structuur'.

Anne Frank Cantate

Handleiding

Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo

Antwoorden

Introductie – Structuur

Pagina 2

Vmbo: Misschien herinner jij je nog wel waar je van droomde toen je 13 was. Welke stad of welk land wilde je toen graag bezoeken? > Eigen antwoord.

Havo/vwo: Herinner jij je nog waar je van droomde op die leeftijd? Wat wilde je later worden? > Eigen antwoord.

Vmbo: Welk woord vind je het beste passen bij dit muziekfragment?

- a. hoopvol
- b. dreigend

Eigen antwoord (maar b is het meest logische antwoord).

Havo/vwo: Welk woord zou je gebruiken om de sfeer van dit muziekfragment te beschrijven? > Eigen antwoord.

Pagina 4

Vmbo / Havo/vwo: Zet de partijen aan en uit en luister hoe Hans Kox een korenveld op muziek heeft gezet. Je kunt het veld uitdunnen door minder partijen aan te vinken. Of juist voller maken met meerdere partijen. Wat vind je mooier? > Eigen antwoord.

Introductie – Klank

Pagina 2

Vmbo: Wat vind je de mooiste combinatie van instrumenten en/of stemmen? En wat de minst mooie? > Eigen antwoord.

Havo/vwo: Kies de combinatie die jij het mooiste vindt. Luister nu nog een keer naar de originele opening van Hans Kox. Welke verschillen in klank en sfeer hoor je? > Eigen antwoord.

Anne Frank Cantate

Handleiding

Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo

Pagina 3

Vmbo / Havo/vwo: Bij welke instrumentengroep horen de cello's? En de klarinetten?
> Cello's: strijkinstrumenten, klarinetten: houtblazers

Vmbo / Havo/vwo: Omschrijf hoe deze instrumenten eruit zien.

> Cello: 'grote rechtopstaande viool', de vorm lijkt een beetje op een lichaam, met een lange hals. Je strijkt met een strijkstok heen en weer over vier snaren.

Klarinet: zwart langwerpig instrument met zilveren 'kleppen' die je kunt indrukken om verschillende tonen te maken. Bovenaan zit een mondstuk, waar je lucht in blaast.

Vmbo / Havo/vwo: Wat vind jij het mooiste instrument en waarom?

> Eigen antwoord.

Introductie - Woord

Pagina 1

Hoe oud denk je dat Anne op deze foto is? > Ze schreef het op 13-jarige leeftijd, maar was op de foto waarschijnlijk jonger.

Wat vindt ze van zichzelf? > Eigen antwoord.

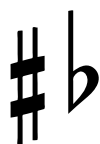
Pagina 2

Welke verschillen in sfeer hoor je? > Het eerste fragment is vrij rustig, met zo nu en dan een 'dreigende twinkeling' en hoge uithalen. Het tweede fragment bouwt iets meer op, het begint laag en vol en werkt toe naar een climax, met een hoge uithaal aan het einde. Wanneer je naar de losse woorden luistert, ervaar je doorgaans veel minder sfeer dan wanneer de zang voorzien is van begeleiding.

Pagina 3

Waarom heb je voor deze fragmenten gekozen? > Eigen antwoord.

Anne Frank Cantate

Handleiding

Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo

Pars I – Structuur

pagina 2

Vmbo: Welk woord past het beste bij de jongen?

Kies uit: Angst, voldoening, haast, haat. > Angst

Welk van deze woorden past het beste bij de soldaten? > Haat

Waarom vind je dat? > Eigen antwoord.

Havo/vwo: Beschrijf de gemoedstoestand van de jongen, de soldaten en de man die achtervolgd wordt. > De jongen en de man die achtervolgd worden zijn bang.

De soldaten zijn agressief en worden gedreven door haat.

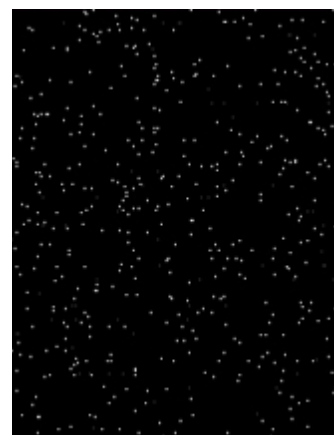
Pars I – Klank

Pagina 3

Vmbo / Havo/vwo: Zet zelf stippen in een vierkant en teken zo de dichtheid van dit fragment. Welke verschillen zie je met de dichtheid van het vorige fragment?

> In het laatste fragment is de dichtheid constant hoog.

De toonhoogtes variëren flink. In het eerste fragment heb je een lage dichtheid met lage tonen, die abrupt wordt afgewisseld met een passage van hoge dichtheid met hoge tonen.

Pagina 4

Vmbo / Havo/vwo: Heeft Hans Kox gekozen voor een hoge of lage dichtheid?

> Lage dichtheid.

Vmbo / Havo/vwo: Ken je zelf een liedje dat veel emotie bij jou oproept?

> Eigen antwoord.

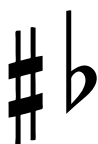
Vmbo: Welke emoties zijn dat? Word je er bijvoorbeeld droevig van, of juist heel blij? Waarom is dat denk je? > Eigen antwoorden.

Havo/vwo: Welke emoties zijn dat? Is de dichtheid in dat liedje vooral hoog of juist laag? Wat betekent dat voor de sfeer en het gevoel van dat liedje?

> Eigen antwoorden.

Anne Frank Cantate

Handleiding

Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo

Pars I – Woord

Pagina 3

Vmbo / Havo/vwo: Vergelijk de fragmenten met elkaar. Welke verschillen kun je ontdekken? > Het fragment in het Latijn is veel rustiger. Meer gelaten.

Pars II – Structuur

Pagina 1

Vmbo / Havo/vwo: In de muziek hoor je het opjagen van de Joden: in het tweede gedeelte hoor je de strijkers bijvoorbeeld kort aan de snaren plukken, dat noem je tokkelen of pizzicato. Hoor jij nog andere dingen die klinken als het opjagen?

Bijvoorbeeld: staccato zingen, koor versneld tijdens het zingen.

> Eigen antwoorden.

Pars II – Klank

Pagina 1

Vmbo: Welke speelmannieren klinken droeviger of treuriger? Noteer de nummers. Beschrijf de speelmanier die treuriger klinkt.

Havo/vwo: Beschrijf hoe de speelmannieren veranderen en wat dat voor invloed heeft op de sfeer van de muziek.

> Over het algemeen zullen mensen de fragmenten met het cijfer 3 frivoler, of spannender vinden, omdat het sneller en dynamischer klinkt. De fragmenten met het cijfer 1 klinken vloeiender dan die met het cijfer 4, maar hebben minder dynamiek dan die met cijfer 2. De fragmenten met cijfer 4 zullen daarom waarschijnlijk het saai overkomen en dan ook voor weinig emotie zorgen.

Anne Frank Cantate

Handleiding

Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo

Pagina 2

Vmbo: Welke twee woorden vind jij het beste bij deze manier van spelen passen?

- a. Deur en bodem
- b. Naakt en plafond
- c. Gejaagd en gas

Waarom vind je dat?

Havo/vwo: Welke twee woorden uit de tekst vind jij het beste bij deze manier van spelen passen? Waarom vind je dat?

> Je zou deze manier van spelen als 'gejaagd' kunt ervaren. Onrustig en haastig.

Later in het fragment kun je je voorstellen dat sommige noten klinken als gasbellen die losgelaten worden.

Pars II – Woord

Pagina 2

Vind jij dat het nog klinkt als een slaapliedje? Waarom vind je dat? > Eigen antwoord.

Pars III – Structuur

Pagina 1 / Pagina 2

Vmbo / Havo/vwo: Wat valt je op aan de opbouw van dit fragment? Welke climax (wanneer de muziek het hardste wordt) is het grootste? Waarom denk jij dat dat zo is?

> Beide fragmenten hebben ongeveer halverwege en tegen het einde een climax zitten. Die aan het einde van het tweede fragment is het grootste. Tijdens dat gedeelte van het fragment wordt duidelijk dat er iemand gestorven is.

Pagina 3

Vmbo: Wat gebeurt er met het ostinato bij de tekstregel: "Wir zünden heute unser letztes Licht"?

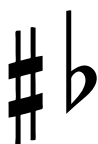
- a. Het zwakt af en stopt.
- b. Het gaat steeds sneller en harder.

> a

Havo/vwo: Wat gebeurt er met het ostinato bij de tekstregel: "Wir zünden heute unser letztes Licht"? > Het zwakt af en stopt.

Anne Frank Cantate

Handleiding

*Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo*

Overige opdrachten

In het hoofdmenu vindt u de knop 'opdrachten'. Daar staan opdrachten van verschillende lengte en moeilijkheidsgraad. De leerlingen kunnen de opdrachten uitprinten en vervolgens uitvoeren. Er zijn zowel groepsopdrachten als individuele opdrachten. De opdrachten zijn heel divers en over verschillende kunstvakken verspreid: musiceren, schilderen, schrijven etc. De tijdsduur staat per opdracht vermeld.

Hieronder vindt u tips voor het ondersteunen en begeleiden bij de uitvoering van de opdrachten. (Niet alle opdrachten zijn uitgewerkt voor vmbo).

Maak je eigen muziekbiografie

- Dit is een verslagleggingsopdracht.
- Indien de leerlingen niet de hele cantate willen/kunnen luisteren laat ze dan fragmenten van cantate kiezen in het onderdeel 'Ontdek de cantate' op de website.

Maak je eigen compositie

- Een belangrijke fase in deze opdracht is het op zoek gaan naar klanken. Spoor de leerlingen aan om zoveel mogelijk muziekinstrumenten uit te proberen en hun klank steeds terug te koppelen aan de betekenis van het kernwoord.
- In de volgende fase gaan de leerlingen met de gekozen klanken experimenteren. Wijs de leerlingen op verschillende tempi, contrasten in toonhoogte, het gebruik van stilte, tegenstrijdige ritmes, enz. Help ze over de drempel door verschillende ritmes, melodieën e.d. voor te doen.
- Zorg ervoor dat de leerlingen het stuk voldoende oefenen zodat het stuk er ten tijde van de presentatie goed in zit.

Maak je eigen liedtekst

- Spoor de leerlingen aan tot 'associëren', d.w.z. het verzinnen van kernwoorden op een spontane manier. Help ze eventueel over de drempel door kort over het door hen gekozen onderwerp te praten. Wijs daarbij op bruikbare kernwoorden.
- Zing in een vroeg stadium van het proces met leerlingen samen hun tekst en geef handige tips. Let erop dat de tekst lekker loopt. Hij moet passen op de melodie van het gekozen lied. Bovendien moet de inhoud aansluiten bij het gekozen onderwerp.
- Wijs de leerlingen ook op de criteria van de opdracht.

Anne Frank Cantate

Handleiding

*Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo*

Maak je eigen toneelscène

- Spoor de leerlingen aan tot 'associëren', d.w.z. het verzinnen van kernwoorden op een spontane manier. Help ze eventueel over de drempel door kort over het door hen gekozen onderwerp te praten. Wijs daarbij op bruikbare kernwoorden.
- Let op dat de groep niet groter is dan 5 personen. Elke leerling moet voldoende aan bod kunnen komen. Bovendien wordt bij een te grote groep al snel veel gediscussieerd en te weinig gedaan.
- Help de leerlingen met het verzinnen van regieaanwijzingen en het gebruiken van voorwerpen. Daardoor wordt de scène levendiger.
- Begeleid de leerlingen bij het instuderen van hun scène. Let vooral op de verstaanbaarheid, het stemgebruik, de bewegingen en de expressie.
- Let erop dat de leerlingen de scène in een goed leesbare en overzichtelijke vorm opschrijven.
- Laat de leerlingen hun scène al in een vroeg stadium uitvoeren en geef commentaar met betrekking tot de genoemde criteria.

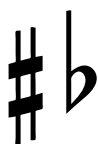
Maak je eigen koorstuk

- Let erop dat er een duidelijk rolverdeling komt.
- Benadruk dat stilte net zo belangrijk is als het gesproken woord. Niet iedereen hoeft steeds geluid maken.

Componeer een klankbeeld

- Een belangrijke fase in deze opdracht is het op zoek gaan naar klanken. Spoor de leerlingen aan zoveel mogelijk muziekinstrumenten uit te proberen en hun klank steeds terug te koppelen naar de betekenis van het kernwoord.
- In de volgende fase gaan de leerlingen met de gekozen klanken experimenteren. Wijs de leerlingen op verschillende tempi, contrasten in toonhoogte, het gebruik van stilte, tegenstrijdige ritmes, enz. Help ze over de drempel door verschillende ritmes, melodieën e.d. voor te doen.
- Als de leerlingen moeite hebben met het noteren van het stuk kun je een eenvoudige oplossing aanreiken: afhankelijk van de toonhoogte schrijven de leerlingen de klanken meer aan de bovenkant of de onderkant op. Harde geluiden worden groter opgeschreven dan zachte geluiden. Lange geluiden krijgen een lijn, korte geluiden krijgen een punt. Klanken die achter elkaar staan worden ook achter elkaar opgeschreven. Klanken die tegelijk klinken worden boven elkaar opgeschreven.
- Wijs de leerlingen eventueel op het gebruik van kleuren voor de verschillende spelers: speler 1 blauw, speler 2 groen, enz.

Anne Frank Cantate

Handleiding

*Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo*

Feel the rhythm

- Spoor de leerlingen aan tot 'associëren', d.w.z. het verzinnen van kernwoorden op een spontane manier. Help ze eventueel over de drempel door kort over het door hen gekozen onderwerp te praten. Wijs daarbij op bruikbare kernwoorden.
- Spoor de leerlingen aan verschillende ritmes te verzinnen en te laten horen. Ook ritmes die achter elkaar door kunnen worden gespeeld (gelooped).
- Laat de leerlingen zoeken naar verschillende klankvoortbrengers. Dat kan van alles zijn. Voorwerpen uit de klas, vanuit de omgeving, etc.
- Wanneer de leerlingen in hun ogen niet verder kunnen: laat ze het voorbeeld dat staat afgedrukt spelen. Met verschillende klankvoortbrengers, verschillende opbouw enz.

In het nieuws

- Zorg voor een stapel (recente) kranten.
- Zorg dat er voldoende relevante zaken over de muziek in de presentatie besproken worden. Formuleer met de leerlingen eventueel van te voren een hoofdvraag en een aantal subvragen.
- De presentatie is het einddoel van deze opdracht zodat het inleveren van het opstel achterwege gelaten kan worden.

Meer dan muziek

- Dit is een verslagleggingsopdracht. Bruikbaar als er iets ingeleverd moet worden door de leerlingen.
- Toegang tot internet is noodzakelijk.

Dans het eruit!

- Laat de leerlingen vrij experimenteren.
- Indien de leerlingen er als groepje niet uitkomt is het een mogelijkheid om een regisseur aan te wijzen.
- Stuur de leerlingen in het proces door ze te wijzen op de opbouw wanneer de bewegingen achter elkaar worden gezet en de aansluiting bij de opbouw van de muziek.

Zoek en match muziek en gevoel

- Laat de leerlingen vooraf het eindproduct kiezen. Een presentatie en/of verslag?
- Let erop dat leerlingen duidelijk verschillende stijlen kiezen.
- Leerlingen hebben toegang tot internet nodig, maar kunnen dit ook als huiswerkopdracht maken en gebruik maken van eigen cd's.

Anne Frank Cantate

Handleiding

*Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo*

Muziek vastleggen

- Het gaat om de creativiteit in de notatie. Die mag best globaal te interpreteren zijn.
- Goede onderlinge communicatie is een waardevolle aanvulling om het stuk optimaal ten gehore te kunnen brengen.

Speel een Jiddisch lied

- Laat de leerlingen gebruikmaken van muziekinstrumenten in het muzieklokaal. Eventueel kunnen de leerlingen na schooltijd zelfstandig aan het speelstuk werken.
- Spoor de leerlingen aan om hun eigen instrument te gebruiken. Misschien kunnen de leerlingen in hun instrumentale lessen hun partij met de docent doornemen.
- Help de leerlingen bij het maken van een zinvolle bezetting. Zorg dat elke leerling weet welke partij hij/zij moet spelen.
- Zet eventueel de notennamen erbij als leerlingen het moeilijk vinden om hun partij te spelen.
- Wijs de leerlingen erop dat het pas zinvol is samen te spelen als iedereen zijn partij voldoende kent.
- Spoor de leerlingen aan om een 'arrangement' te verzinnen. Niet iedereen hoeft altijd te spelen. Afwisseling maakt het stuk spannend!
- Geef de leerlingen de mogelijkheid om een opname te maken van hun resultaat. Spoor ze aan hun resultaat te verbeteren na het kritisch beluisteren daarvan.

Maak je eigen poster

- Let erop dat de leerlingen een onderwerp kiezen dat te maken heeft met de Anne Frank Cantate. Zij moeten duidelijk een poster tegen de onmenselijkheid van oorlog, Holocaust, e.d. maken.
- Zorg voor een stapel tijdschriften met veel beeldmateriaal.
- Wijs de leerlingen tijdens het proces op de genoemde criteria. De poster moet er niet alleen 'leuk' eruitzien, maar ook een duidelijk boodschap overbrengen.
- Laat de leerlingen gebruik maken van tekenmateriaal op school. Zorg voor voldoende papier in eventueel verschillende kleuren.

Maak je eigen monument

- Benadruk de kernvoorwaarden van het monument: herkenbaar en het moet de doelgroep raken.

Anne Frank Cantate

Handleiding

*Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo*

Praktisch en didactisch

Het materiaal is zo ingericht dat leerlingen er individueel of in kleine groepen mee aan het werk kunnen. Belangrijk is dat de leerlingen een plek hebben waar ze de website kunnen bekijken. Het gebruik van koptelefoons is aan te raden aangezien er veel luisterfragmenten voorkomen. Voor de opdrachten zijn vaak instrumenten nodig en een ruimte om muziek te maken.

Om de leerlingen warm te maken voor het onderwerp is het mogelijk met de hele groep of in kleinere groepen activiteiten te verrichten die voorafgaan aan de opdrachten op de website. Hieronder enkele tips:

Groepsgesprek over actueel onderwerp

Een recent krantenartikel over oorlog, racisme, zinloos geweld of een vergelijkbaar onderwerp kan als uitgangspunt dienen voor een gesprek. Laat de leerlingen het artikel doorlezen. Stimuleer vervolgens een groepsgesprek waarbij de leerlingen zich inleven in zowel dader als slachtoffer. Stel vragen zoals: hoe voelt het slachtoffer zich? Wat motiveert de dader? Welke gevolgen heeft het voorval? De gespreksresultaten kunnen eventueel op het bord worden verzameld. Laat vervolgens een muziekfragment uit de Anne Frank Cantate horen, via de site of YouTube. Vraag aan de leerlingen waarover dit muziekfragment zou kunnen gaan. Welke sfeer heeft het en waarom? Laat de leerlingen hun uitspraken motiveren aan de hand van de muzikale kenmerken van het fragment, zoals klankkleur, toonhoogte, tempo, etc. Vervolgens kan de inhoud van het project aan de leerlingen gepresenteerd worden.

Spontane woordenassociatie

Laat aan de leerlingen een fragment uit de Anne Frank Cantate horen, via de site of YouTube. De leerlingen schrijven tijdens het beluisteren van het fragment ononderbroken woorden op. Het gaat als volgt: de leerlingen kiezen één van drie beginwoorden (bijvoorbeeld nacht, dood of licht, dit zijn tevens de namen van drie delen uit de Anne Frank Cantate). Ze blijven dit woord onafgebroken opschrijven totdat ze een nieuw woord te binnen schiet. Ook dit woord blijven ze onafgebroken opschrijven, enz. Ze gaan door tot aan het einde van het fragment. Bespreek en vergelijk de resultaten. Zijn er verschillen of overeenkomsten? Hoe zijn de associaties in de muziek terug te horen? Let op de muzikale kenmerken zoals klankkleur, toonhoogte, tempo, etc. Vervolgens kan het muziekfragment in de context van de Anne Frank Cantate geplaatst worden.

De inhoud van het project kan nu worden gepresenteerd aan de leerlingen.

Anne Frank Cantate

Handleiding

*Bovenbouw vmbo
Tweede fase havo/vwo*

Afsluiting

De afsluiting kan plaatsvinden in de vorm van presentaties aan de groep. De leerlingen kunnen een verslag schrijven waarin ze hun ervaringen en de ontwikkeling die ze hebben doorgemaakt op papier zetten in een procesverslag.

Colofon

Het materiaal is ontwikkeld door Podium, bureau voor educatieve communicatie, in opdracht van de Stichting Hans Kox en in samenwerking met Beeldpunt interactieve producties en de conservatoria van Den Haag, Arnhem en Zwolle.

Dit project is mede tot stand gekomen dankzij een financiële bijdrage van het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Nationaal Comité **4 en 5 mei**

Het project is daarnaast financieel mogelijk gemaakt door:

Ministerie van VWS

SNS Reaal Fonds

VSB Fonds

Ministerie van OCW

Stichting W.J.O.de Vries-Fonds KAS-Associatie.NV

Provincie Noord-Holland

